

ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

Ἡ ἀξία παντός καλοῦ ἔργου, οὐχὶ βεβαίως ἡ ἀγοραία ἢ ἐκ τοῦ νόμου τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζητήσεως ὀριζομένη, ἀλλ' ἡ αἰσθητικὴ, τεχνικὴ, καλλοιογικὴ ἢ ὅπως ἄλλως τὴν ὀνομάζουσιν οἱ περὶ κάλλους φιλοσοφοῦντες εἶνε, κατὰ τὴν γνώμην τῶν κυρίων τούτων, ἀκριβῶς ἀνάλογος πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐντυπώσεως καὶ συγκινήσεως, ἣν προξενεῖ τὸ καλλιτέχνημα εἰς τὸν θεατὴν ἢ ἀκροατὴν αὐτοῦ. Τὸ θεώρημα τοῦτο κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν ἀκριβέστατον, ἂν πράγματι ἀληθεύῃ, ὅτι ἐπικυροῦσιν αἱ ἐξαιρέσεις τὸν κανόνα, ὅσον δὴποτε μεγάλην καὶ ἂν ἀποτελῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν πλειονοψηφίαν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς μίαν μόνην ἀρκούμεθα ἡμεῖς ἐξαιρέσειν, ἀλλ' ἰκανῶς εὐρείαν, ἀφοῦ περιλαμβάνει τὸ ἡμῖς καὶ μάλιστα τὸ ὠραιότερον ἡμῖς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αὕτη ὑπαγορεύεται ἡμῖν ὑπὸ προσωπικῆς πείρας. Πλειστάκις τῶντι συνέβη νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας τοῦ ἀνωτέρου κανόνος, ἦτοι τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐκ τοῦ καλλιτεχνήματος συγκινήσεως τῶν θεωμένων. Πρὸς τοῦτο ἐλάχιστα βεβαίως ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ἡ ἀμεσὸς πρὸς αὐτὸν ἐρώτησις, ἀφοῦ γνωστὸν εἶνε ὅτι ἡ γλῶσσα ἐδόθη παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἀνθρώπον πρὸς ἀπάκρυψιν τῶν διαλογισμῶν αὐτοῦ, ἦσαν, ὅπως λέγει ὅτι προτιμᾷ πάσης ἄλλης μουσικῆς τὴν τοῦ Βάγνερ, ὅτι ἐννοεῖ τὸν δεύτερον Φάουστ τοῦ Γκαίτε ἢ ἐν θουσιάζεται ἐκ τῆς νεο-ῤηλοβοῦ ἔργου τοῦ Φειδίου. Ἄλλ' ἂν οὕτω ἀσυστόλως ψεύδεται τὸ στόμα, κατὰ τι δυσκολώτερον ἀποβαίνει νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ μακρὸν διάστημα χρόνου τοιαύτη ψευδολογία καὶ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν. Ταύτης λοιπὸν ἡ προσεκτικὴ παρατήρησις ἦτο ὁ μόνος ἀσφαλὴς ὁδηγὸς πρὸς λύσιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ ζητήματος, ἡ δὲ προτίμησις τῶν γυναικείων προσώπων ὑπεδεικνύετο ἀφ' ἑαυτῆς ὡς δυναμένη νὰ καταστήσῃ πολὺ μᾶλλον εὐχαρὶ τὸ ἔργον τοῦ παρατηρητοῦ. Ὅτε ἀνελάβομεν τοῦτο, συνέβη κατ' εὐτυχίαν συγκυρίαν νὰ δοθῇ ἐν τῷ «Ὠδείῳ» συναυλίᾳ ἱστορικῆς λεγομένης μουσικῆς καὶ μετ' οὐ πολὺ νὰ διδαχθῇ ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» ἀπὸ τῆς σκηνης τῶν Ὀλυμπίων. Ταῦτα παρεῖχον ἀφθονὸν ὕλην παρατηρήσεων, δυναμένων νὰ προστεθῶσιν εἰς τὰς ἐκ τῆς θέας τῶν ἀρχαίων ἡμῶν μνημείων ἐντυπώσεις τῶν ἐπισκεπτομένων ταύτας δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων. Τὸ δὲ γενικὸν πῶρισμα μακρᾶς σειρᾶς ἐπιμόνων παρατηρήσεων ὑπῆρξε τὸ ἑξῆς: ὅτι ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας πασσῶν τούτων τῶν φιλομούσων, εἴτε ἀκροωμένων συμφωνίας τοῦ Βετχόβεν ἢ στίχων τοῦ Σοφοκλέους, εἴτε κατὰ τὴν παρέλασιν πρὸ τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῆς Ἀκροπόλεως λειψάνων τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἦτο σχεδὸν ὁμοιόμορφος καὶ ἰκανῶς ὁμοία πρὸς τὴν ἐν τῷ κλασικῷ συγγράμματι τοῦ Λαβατέρου χαλκογραφίαν τὴν παριστώσαν τὴν πλῆξιν, ἦτοι γραμματικῶς τοῦ προσώπου ἀποκλίνουσαι πρὸς τὰ κάτω, εἰς τῶν ὀφθαλμῶν κατὰ τι μικρότερος τοῦ ἄλλου, σύσφιγξιν τῶν χειλέων ὡς πρὸς κατάποσιν χασμημάτων καὶ βλέμμα οἷον ἀναζητοῦν ἄλλο τι πλὴν τῶν ὅσα πρόκεινται ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἡ ἀλήθεια ἐν τούτοις καὶ ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτοῦσι νὰ προσθέσω, ὅτι ὁσάκις ἀπέτεινεν εἰς τὰς φιλομούσους ταύτας τὸν λόγον ὁ ξεναγῶν αὐτὰς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ὅπως ὑποδείξῃ τὴν τελειότητα ἀρχαίου ἔργου ἢ ὁσάκις μετὰ τὸ τέλος μουσικοῦ τεμαχίου ἢ σκηνης τοῦ Οἰδίποδος ἐπήρχετο ἡ ὠρὰ τῶν χειροκρατημάτων

πασσῶν ἀνεξαίρετως μεταβάλλετο ἐν ἀκαρεῖ ἢ ὄψις, διηνοίγετο τὸ στόμα, ἔλαμπον ἐπὶ τινὰ δευτερόλεπτα οἱ ὀφθαλμοί, ὑγκρίνοντο τὰ χεῖλη καὶ ὁμοιάζε κατὰ τι ἡ ὄψις πρὸς τὴν παριστώσαν τὸν Ἐνθουσιασμὸν, ἄλλην τοῦ Λαβατέρου εἰκόνα, ἢ μᾶλλον πρὸς μετρίως ἐπιτυχῆ ἀπομίμησιν αὐτῆς παρ' ἀφουὸς ζωγράφου. Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οὐδόλως συστελλόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι καὶ τοῦ πληκτικωτάτου ἀριστουργήματος πολὺ πληκτικώτερος καταντᾷ πλείστων φιλομούσων ὁ ψευδενθουσιασμὸς.

Θ. Τοῦμπης

Ὁ Πρίγκηψ Ἑρρίκος τοῦ Ὀρλεάν ἐκίνησεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἑλληνικῆς κοινῆς. Γεννηθεὶς τὴν 16 Ὀκτωβρίου 1867, ἄγει ἤδη μόλις τὸ εἰκοστὸν ἔτος, καὶ τὴν αἴγλην τῆς ὠραίας ταύτης ἡλικίας λαμπρύνει παρ' αὐτῆ ἡ φυσικὴ χάρις αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς προσώπου τοῦ λάμπουσα ἀγαθότης καὶ νοημοσύνη. Πάντα δὲ ταῦτα ἐξαιρεῖ ἡ ἀπαράμιλλος δόξα τῶν γενεθλίων του. Ὁ Πρίγκηψ Ἑρρίκος τοῦ Ὀρλεάν εἶνε, ὡς γνωστὸν, υἱὸς τοῦ Δουκὸς τῆς Chartres, ἔγγονος τοῦ Διαδόχου τοῦ Γαλλικοῦ θρόνου Φερδινάνδου Δουκὸς τοῦ Ὀρλεάν, καὶ διατέγγονος τοῦ Νέστορος ἐκείνου τῶν νεωτέρων χρόνων, τοῦ αἰδίου Βασιλέως τῶν Γάλλων Λουδοβίκου Φιλίππου. Ὁ οἶκος τῶν Ὀρλεάν κατάγεται ἀπὸ τοῦ Δουκὸς Φιλίππου τοῦ Ὀρλεάν, υἱοῦ δευτεροτόκου τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΓ' καὶ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Δ'. Ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων Λουδοβίκος - Φίλιππος ἦτο κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ πατρός εἰς υἱὸν ὁ ἕκτος ἀπόγονος τούτου τοῦ Δουκὸς Φιλίππου τοῦ Ὀρλεάν. Εἶνε λοιπὸν ὁ οἶκος οὗτος τῶν Ὀρλεάν, κλάδος δευτεροτόκος τοῦ βασιλικοῦ Οἴκου τῶν Βουρβόνων. Ὁ νέος Πρίγκηψ Ἑρρίκος ἀνήκει ἐπομένως εἰς τὸ μέγα βασιλικὸν γένος τῶν Καπετιδῶν, οἵτινες ἔδωσαν τριακονταεπτὰ βασιλεῖς εἰς τὴν Γαλίαν ἀπὸ τοῦ Ὀύγου Καπέτου (10ος αἰὼν) μέχρι τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, ἀναβάντος εἰς τὸν γαλλικὸν θρόνον τὸ 1830. Δὲν θέλομεν ἀναλάβει νὰ ἐκθέσωμεν ἐντὸς τῶν στενῶν τούτων ὁρίων ὅποιον μέγιστον μέρος ἔλαβον οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας Κάρολος Ι' καὶ Λουδοβίκος Φίλιππος εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Θέλομεν ὅμως ὑπενθυμῆσαι ἐν ταῖς σημεριναῖς ἡμέραις τῆς ἐθνικῆς ἀπογοητεύσεως, ὅτι ὁ πρόπαππος τοῦ νεαροῦ Πρίγκηπος Ἑρρίκου, ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος Φίλιππος καὶ ὁ μέγας ἐκείνου ὑπουργὸς Guizot, ὑπῆρξαν οἱ προστάται καὶ οἰωνοὶ οἱ συνεργάται τοῦ ἐπιφανοῦς Ἑλλήνου ὑπουργοῦ Κωλέτου, τοῦ ἀνδρὸς τῆς μεγάλης ἰδέας. Καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι μετὰ τοῦ Κωλέτου ἐξέλιπεν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς σκηνης τῆς Ἑλλάδος ἡ μεγάλη γενεὰ τοῦ ἀγῶνος, ὡς ἐξέλιπον οἱ μεγάλοι φιλέλληνας ἀπὸ τῆς πτύσεως τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἀκριβῶς πρὸ τσσαράκοντα δύο ἐτῶν, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1845, ἐπισκέφθη τὰς Ἀθήνας ὁ κόμης τοῦ Μονπανσιέ, υἱὸς τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου, τυχὼν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα (τῶν Γάλλων), ἔγραψαν ἐκ Παρισίων ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου 1845 ὁ γάλλος πρωθυπουργὸς Guizot πρὸς τὸν Ἕλληνα πρωθυπουργὸν Κωλέτην, ζωηρῶς συνεκινήθησαν ἐπὶ τῆ δεξιότητι, τῆς ὁ υἱὸς τῶν ἐτυχῶν παρὰ τοῦ βασιλέως σας, παρὰ τῆς βασίλισσας σας, παρὰ τοῦ ἔθνους σας καὶ παρ' ὁμῶν. (Ἀπομνημονεύματα τοῦ Guizot, τόμ. 7). Ἐπὶ τῆς εὐκαιρίας δὲ ταύτης ἀπενέμετο ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς εἰς τὸν Κωλέτην. Ἄλλ' ἔκτοτε πόσον μετεβλήθησαν τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ἐν Γαλίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι! Μένουσιν ὅμοι πάντοτε αἱ καλαὶ ἀναμνήσεις, αἱ εὐγενεῖς παραδόσεις, καὶ το αὐτὸ ἔχει ἀρθῶνους ὁ Πρίγκηψ Ἑρρίκος, ὅστις δὲν ἔχει εἰσαίτι ἕνεκα τῆς νεότητός του ἴδιαν ἱστορίαν. Αἱ χαρακτηριστικαὶ ιδιότητες τῶν Ὀρλεάν εἶνε ἡ εὐφυΐα, ἡ ὑψηλοφροσύνη ἐν πᾶσι, ἡ ἐλευθέρα διάνοια, ἡ φιλομουσία, ὁ πατριωτισμὸς, ἡ στρατιωτικὴ ἀρετὴ, ἡ εὐγενὴς περιέργεια. Καὶ τὰς εὐγενεῖς ταύτας ιδιότητας γνωρίζομεν ὅτι ἔχει καὶ κατὰ ἀναπτύσσει ὁ νεαρὸς Πρίγκηψ. Εὐχόμεθα αὐτῷ ἐπιτυχίαν ἐν τῷ βίῳ καὶ τοιαύτην θεωροῦμεν δι' αὐτὸν τὴν ἐκπλήρωσιν εὐεργητικῆς ἀποστολῆς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὄχι τὴν ἐπιθώξιν φιλοδόξων σχεδίων. Διότι εἰς τὴν περιωπὴν, εἰς ἣν ἐκ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἱσταται ὁ Πρίγκηψ Ἑρρίκος τοῦ Ὀρλεάν, τὸ πολιτικὸν στάδιον δύναται νὰ τῷ ἐπιβληθῇ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ὡς καθήκον, οὐδέποτε ὅμως καὶ νὰ ἐπιζητηθῇ παρ' αὐτοῦ.